

Stoelendans of afvalrace?

Schoolonderzoek schrijfvaardigheid met de tekstverwerker

Leerlingen van Revisus Wijk bij Duurstede. Foto: Christien van Gool

‘Wat een circus zo’n schoolonderzoek! Ik kan me niet voorstellen dat er in Nederland al veel scholen zijn waar ze dit voor elkaar hebben.’ riep Edith de Vries, docente Engels op het Cals College te Nieuwegein, uit. Haar collega Jos merkte lachend op: ‘Maar waarom doe je nu alsof jullie de eerste school zijn waar dit gebeurt. Wij doen het al jaren. En met succes.’ Bij het eerste schoolonderzoek met computers vreesde Edith het ergste. Of haar vrees bewaarheid werd, leest u hieronder.

Edith de Vries

Jos is een collega Frans van het Niels Stensen College en wij zien elkaar bij de regiosholing ict & talen. Al jaren worden op zijn school bij de schoolonderzoeken schrijfvaardigheid computers gebruikt. En tot volle tevredenheid. ‘Ja, jullie hebben maar een paar leerlingen die Frans doen’, werp ik tegen ‘en bij ons moesten vijf 5-havo klassen en drie 6-vwo klassen het - op de dag van het schoolonderzoek - doen met de drie beschikbare computerlokalen. Dat kost nogal wat gepuzzel’.

Als vanzelf

Onze sectie Duits laat al jaren brieven schrijven met de computer voor het schoolonderzoek. Door hen zijn wij

overgehaald om ook maar met *MTX-Reference* te gaan werken - een hulpprogramma waar een woordenboek in zit en de Cito schrijfhulp. En toen het programma eenmaal op de computers stond, was het ook de bedoeling dat we het gebruikten. Gelukkig waren we betrokken bij een schrijfvaardigheidproject van de SLO, waardoor we ook over materiaal beschikten dat we zo konden aanpassen voor het gebruik op computers. In 4 havo en 5 vwo hebben we voor een half jaar één les per week met dit materiaal gewerkt. Voor de eindexamenklassen gebruikten we ons eigen materiaal met oefenbrieven.

Deze schrijfvaardigheidlessen in het computerlokaal bevielen ons erg goed. Leerlingen hoeven niet meer

vooruit gebrand te worden als ze een reeks opdrachten met de computer moeten afwerken. Het gaat meer vanzelf. Elk tweetal heeft het beeldscherm als focuspunt en kan iets met de handen doen. Bovendien is het resultaat eindeloos op te poetsen totdat het er echt goed uitziet. Leerlingen werken ook in hun eigen tempo een aantal opdrachten af en krijgen direct feedback als ze een opdracht af hebben. Als de leerlingen eenmaal gewend zijn aan het schrijven met de computer, het werken met de spellingscontrole en het woordenboek, dan loopt de les vanzelf en is er zelfs nog tijd om tijdens de les wat werk na te kijken.

Wat er mis kon gaan

Het schoolonderzoek liep echter niet zo vanzelf als we gewend waren. Vorig jaar hoefden we alleen maar een opgave aan te leveren en de rest van de procedure was even vanzelfsprekend als alle andere schriftelijke schoolonderzoeken. Dit jaar moesten we heel wat problemen van tevoren bedenken en proberen te voorkomen. De rampen konden we zonder moeite voorspellen. Die zouden tenslotte niet anders zijn dan de ongemakken tijdens de lessen: de printer doet het niet, een paar leerlingen vergeten hun werk op schijf op te slaan, de computer blijft 'hangen', de spellingscontrole doet het niet, het woordenboek functioneert niet. Tijdens een les valt dit allemaal wel op te lossen en heeft het geen verregaande consequenties, maar tijdens een schoolonderzoek komt hiermee de gelijkheid wel erg in het gedrang. Zeker als er een computerschaarste heerst en het dag-schema krap is.

Bij ons moesten er 230 leerlingen in 1 dag op 50 computers een brief schrijven waar ze 90 minuten voor hadden. Dat betekende dat ze in vijf ploegen verdeeld moesten worden. Dus moesten we ook verschillende versies hebben, die wel weer vergelijkbaar moesten zijn. Omdat er tijdens de lessen meestal ook zo'n twee tot vier computers per lokaal niet optimaal functioneren, moest er ook een uitwijkmogelijkheid zijn. Dit werd de mediatheek, waar ten tijde van ons schoolonderzoek recentere en betrouwbaardere apparatuur aanwezig was dan in de lokalen. Er moest ook een extra surveillant zijn om de leerlingen naar de mediatheek te brengen en/of die in geval van nood technische hulp kan bieden. Ook in de mediatheek moest er een surveillant zijn. Een enorme aanslag dus op het surveillantenbestand. In plaats van de normale zes (drie per gymzaal), hadden we er nu verspreid over de dag vijftientig nodig! Exclusief de technische ondersteuning voor en tijdens het schoolonderzoek.

Die technische ondersteuning was onontbeerlijk. Van tevoren moesten alle computers individueel gecontroleerd worden op Engelstalige spellingscontrole en woordenboek. Verder bleek een week voor het schoolonderzoek dat leerlingen met de Autocorrectie hadden zitten knoeien. Als je een punt intypte, verscheen er automatisch 'this is the end of the sentence'. En dat was nog de meest onschuldige. Het scherm kon vol komen te staan met Amerikaanse scheldwoorden, omdat woorden als *the* en *and* vervangen werden door *asshole* en *bitch*. Het systeem moest dus gecontroleerd en geschoond worden, ook de inhoud van de persoonlijke mappen. Bovendien moest de zaak zo worden geïnstalleerd dat herhaling van dit soort 'grappen' onmogelijk werd. Een arbeidsintensieve klus voor de systeembeheerders.

D-day

De dag van het schoolonderzoek verliep niet zonder problemen, maar wel rustig. We hadden de leerlingen geïnstrueerd eerst alles te controleren. Tekstverwerker, schijf, spellingscontrole, synoniemenlijst ('wat is dat?') en woordenboek en als er iets niet werkte, dit direct te melden aan de surveillant. Die zou dan zorgen voor begeleiding naar de mediatheek. Leerlingen bleven rustig, onze collega's die nietsvermoedend kwamen surveilleren hielden hun hoofd koel en de technische ondersteuning ging storingen koelbloedig te lijf. Alleen de coördinator van de schoolonderzoeken kwam op een gegeven moment op me afstormen. 'Waar zijn jullie nou?! Er móet iemand van de sectie Engels aanwezig zijn bij de wisselingen.' Tien minuten wisseltijd bleek te kort voor de printproblemen, langzame computerlokalen, vroege kandidaten en uitlopers uit de mediatheek. Maar wij zaten mondelingen af te nemen in een andere vleugel. Volgend jaar anders dus. Aan het eind van de dag lagen in één lokaal acht toetsenborden omgekeerd, omdat een toepassing het niet deed. Het enige echte probleem was dat aan het eind van de dag een leerling haar werk van de laatste twintig minuten kwijt was geraakt door een computerstoring en in tranen haar brief opnieuw moest afmaken.

Resultaat

We hebben de brieven nagekeken. Er zat een brief bij waarbij ik me afvroeg of de leerling wel de spellingscontrole had gebruikt. Ik vroeg haar ernaar en ze zei verbaasd: 'Ja, ik vond al dat er zoveel rode lijntjes onder de woorden verschenen, maar ik dacht dat alles al klaargezet was, dus ik heb verder niet meer gekeken of de spellingscontrole op Engels of Nederlands stond.' Of de

resultaten beter zijn, is maar de vraag. Er komen specifieke spellingcontrolefouten in de brieven, zoals het woord 'e-mail' dat vervangen werd door 'enamel'. Of woordenboekfouten, zoals 'internship' voor 'stage lopen bij'. Sommige brieven komen er echter prachtig opgepoetst uit. Zeker vwo-leerlingen worden uitgedaagd om er iets moois van te maken. Zij vervangen hier en daar een woord door een synoniem, ze zoeken mooie standaardzinnen uit en werken de alinea-overgangen goed uit met verbindingswoorden.

Het kán dus. Een schoolonderzoek schrijfvaardigheid in

computerlokalen met veel leerlingen. Bij Duits op onze school en Frans op het Niels Stensen doen ze het al jaren. En wij hopen het ook nog jaren te doen. Ondanks de geschetste organisatorische en technische problemen, vinden wij het de moeite waard. Leerlingen schrijven meer met de computer en oefenen dus intensiever, ze hebben meer grip op spelfouten en het is tegenwoordig de meest gebruikelijke vorm van schrijven in het leven van alledag. Het is al helemaal geen probleem op scholen met minder leerlingen, meer computerlokalen, een betere bezetting van het systeembeheer en met betrouwbare computers. Of zijn die scholen er niet?

Schoolonderzoek schrijfvaardigheid Engels

5 Havo 17 december 1999

8.30 - 10.00; 10.10 - 11.40; 11.50 - 13.20

G3 - G5 -G6

Dit schoolonderzoek bestaat uit 2 bladzijden

Toegestane hulpmiddelen:

- uitgedeelde schijf
- opdracht
- tekstverwerker: Word, waarin Engelstalige spelling- en grammaticacontrole en synoniemenlijst
- elektronisch woordenboek MTX-Reference

Lees de volgende instructies aandachtig door voordat je begint met de opgave.

- Je krijgt een schijf uitgereikt voor dit schoolonderzoek. Stop deze diskette in de A-drive voordat je begint.
- Start de tekstverwerker Word op (Programma's → Algemene toepassingen → Tekstverwerkers → Word) en controleer eerst of de spellingcontrole het doet door een paar letters te typen en te kijken of er rode lijntjes verschijnen. Controleer of de goede taal is ingesteld.
- Controleer vervolgens of de teamlijst N-E gebruikt kan worden in MTX-Reference.
- Als de spellingcontrole of MTX Reference niet functioneert, steek dan je hand op en vraag de surveillant om een andere computer.
- Je kunt nu aan de briefopdracht beginnen.

Let op:

- Gebruik als lettertype Times New Roman met puntgrootte 12.
- Typ boven aan je brief de volgende gegevens:

Naam en examenummer:

Klas:

Docent:

- Voor de veiligheid kun je het beste regelmatig je werk opslaan op de **A-schijf**. Geef als documentnaam je eigen naam en je klas op, bv. Piet Bel H5K.
- Als je de briefopdracht af hebt, sla dan je hele werk op de A-schijf op en controleer of de gemaakte opgave er als een Word document op staat (Piet Bel H5K.doc).
- Print nu je brief uit.
- Zet je handtekening onder de brief
- Schrijf je eigen naam en je klas op de schijf
- Lever de brief samen met de diskette in